

Gierslöv Byblad

Nr. 1 2019

*Frisk i livets morgon spirade du ur jorden,
frisk, frisk växte du lugnt i sol och regn;
ångest du kände ej, ånger ej,
intet av allt vårt sjuka.*

Karin Boye

ÅLDERMANNABREV

Välkomna till ett nytt år med Gärdslövs Byalag.

Att driva en förening av vår storlek är inte lätt men vi kan nu glädjas åt många både nya och gamla medlemmar som gärna hjälper till i verksamheten. Dock är det lätt att vi som varit med länge i föreningen blir hemmablinda och då är det bara att putta på oss så reagerar vi nog. Frasen så har vi aldrig gjort eller så brukar vi inte göra den finns absolut inte i min värld. Men vi kommer att ta det lite lugnare på aktivitets sidan framöver och även plocka in lite nya aktiviteter i vårt program.

Vi planerar för att genomföra kolmilan även i år så ring och boka upp er på vaktlistan till Lennart Kristensson 0705- 12 08.

Vi kommer att prova och hålla föredragskvällar och startar upp den 20 mars kl. 19.00. i Kulturhuset med Erik Hahne som berättat om sitt liv som polis i Anderslöv och livvakt åt Olof Palme.

Den 8 juni kommer vi att köra ett mopedrally med start vid Kulturhuset i Gärdslov. Till detta evenemang behöver vi hjälp av våra medlemmar med kaffebryggning, servering och som funktionärer i rallyt. Vill ni hjälpa till så anmäler ni er till Ewert 072 – 324 27 48 eller Lennart Kristensson 0705- 12 08 1.

Församlingens sommarkyrka som vi förra året hade här i Gärdslov kommer i år vara i Rosenhagen i Anderslöv den 8/7 – 12/7 men känner ni för att hjälpa församlingen så anmäler ni er till Maria Kroon 0410 - 215 03.

Vi har under förra året även inlett ett samarbete med föreningar och byalag i Vemmenhögs härad. Där vi utbyter kunskap och erfarenheter mm allt detta kommer att utmynna i en föreningarnas dag i höst på Svaneholms slott. Ni kan på anslagstavlan i Kulturhuset se många av föreningarnas och byalagens program om det är några av dem ni vill besöka i sommar.

Så ett citat från världens klokaste björn!

Du kan inte alltid stanna i din egen hörna av skogen och vänta på att andra ska komma till dig. Du måste gå till dem ibland också.

Nalle Puh

Med Vänliga Hälsningar

Lars - Erik Olsson

*Ålderman
Gärdslövs Byalag*

Vårens program 2019

Eftermiddagsgruppen

Startar den 12 februari och träffas tisdagar
udda veckor kl. 14.00 – 16.00 i Kulturhuset.

För program och information kontakta:

Rolf Stridsberg 073 – 964 17 80

Qi-gong

Startar den 12 februari och träffas tisdagar
kl.19.00 i Kulturhuset.

Under ledning av Carola Grauers.

För information och anmälan:

Camilla Kristensson tel. 0707 – 81 43 09.

Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

Mitt liv som Säpo livvakt

Den 20 mars kl. 19.00. – 21.00.

Välkomnar vi er till Kulturhuset för att lyssna
på ett föredrag av Erik Hahne, om hans liv som
polis i Anderslöv, livvakt åt Olof Palme.

Pris: 40 :-/person inkl kaffe & kaka.

Anmälan till:

Lennart Kristensson

Tel. 0705 – 12 08 11

Mail. byalaget@gardslov.se

Fagning på Modeshögsängar

Den 27 mars kl. 18.00.

Du tar med dig grensax och sekator så utför
vi fagningen för att skydda floran.

Ett samarbete i Trelleborg Tillsammans

Påskpyssel i Kulturhuset

Den 6 april kl.10.00-13.00.

Vi hälsar alla barn välkomna till Kulturhuset,
då ska vi påskpyssla och ha påsklekar.

Vi bjuder barnen på fika.

Föranmälan till Mette Andersson senast 30/3

Mobil. 072 -301 57 95

Mail: anderssonmette@hotmail.com

Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

**Arrangemangen har begränsat antal platser så
först till kvarn och anmälan är alltid bindande.**

www.gardslov.se

Sillafest

Den 13 april kl.18.00 hälsar vi er välkomna till
årets Sillafest med underhållning och lotteri i
Kulturhuset. Äter ni inte sill eller har allergi så
ordnar vi annan mat, men glöm inte att meddela
detta vid anmälan

Pris: 120:-/per.

Anmälan till:

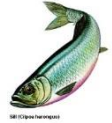
Lennart Kristensson

Tel. 0705 – 12 08 11

Mail. byalaget@gardslov.se

Anmälan senast den 7 april.

Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

Barnen bygger Fågelholkar

Vi träffas uppe vid Kolmilan i Kullatorpsskogen

Den 27 april kl.10.00. – 13.00. och bygger
fågelholkar. Tag med er egen fika och något att
grilla så fixar vi grillarna.

Föranmälan till Mette Andersson senast 10/4

Mobil. 072 -301 57 95

Mail: anderssonmette@hotmail.com

Samling av ved till Kolmilan

Den 11 maj kl.09.00 träffas vi uppe vid milan i
Kullatorpsskogen och samlar ved.

Vi bjuder på lunch.

Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

**Aktiviteten genomförs under förutsättning
att vaktlistan är fulltecknad.**

Bygga årets Kolmila

Den 25 maj kl.09.00 träffas vi uppe vid milan i
Kullatorpsskogen och börjar att bygga årets mila.
Vi bjuder på lunch.

Ett samarbete med Studieförbundet/Vuxenskolan

**Aktiviteten genomförs under förutsättning
att vaktlistan är fulltecknad**

Mopedrally

Den 8 juni är ni välkomna
på mopperally i Gärdslöv.

Start 12.00 vid Kulturhuset i Gärdslöv.

Startavgift: 20:-/person.

Tipsrunda och Manöverprov.

Fika, korv och hamburgare finns att köpa.

10 års jubileum av statyn Torgdebatt i Gärdslöv

En vacker lördag i maj firade vi 10 års jubileum av Alf Olssons Torgdett på torget i Gärdslöv. Där många av Söderslätts föreningar och byalag visade upp sina alster och dagen förgylldes med närvaro av Alf Olson själv med familj. För underhållningen stod Malmö Spårvägs Musikkår.

Torgdebatt

Ulf Bingsgård

Claes Lindahl

Malmö Spårvägs Musikkår

Dagböcker

Under sin tid på Svenska sydpolarexpeditionen förde flertalet vetenskapsmän, kapten och flera av besättningsmännen dagböcker, som än i dag finns bevarade. Av Holmberg-Jönsson har tyvärr inga dagböcker återfunnits men hans kollega i maskinrummet, göteborgaren och eldaren Carl Johansson förde dagbok från att de avseglade från Göteborg fram till man återkom till Europa, till Hamburg. Även stewarden Gustaf Schönbäcks dagböcker finns bevarade och sannolikt kan det finnas fler hos anhöriga till besättningen men som tyvärr aldrig blivit tillgängliga.

Dagböckerna ger en intressant inblick hur manskapet upplevde sina äventyr i Antarktis, övervintringen på Paulet-ön och räddningen. Både Johansson och Schönbäck nämner Holmberg vid flertalet tillfällen vilka redovisas.

Sammanfattningsvis framgår att Wilhelm Holmberg-Johansson var mycket sjuklig när man väl nått Pauletön tiden april-juni 1903, men fick trots detta hjälpa till med både matlagning, fiske och jakt.

Botanisten och senare professorn Carl Skottsberg skildrar ingående i flera artiklar och senare radioföredrag (1943 & 1953) expeditionen, kring fartygets ANTARCTICs undergång och den följande övervintringen på Pauletön. Genomgående nämner då vid ett flertal tillfällen besättningens enastående mod och hårda arbete under försöken att rädda fartyget. Han nämner även deras positiva inställning att göra det bästa av situationen när man väl satt på ett ödsligt isflak i Weddellhavet och strävan att bygga den stenhudda man behövde för att överleva vintern på Pauletön. I ständiga snöstormar lyckades man leta upp stenar, sy en duk av sälskinnen för att skapa ett tak, slå ihjäl så många pingviner och sälar man kunde finna. Vidare berättar han om att man aldrig tappade modet och nämner speciellt Wilhelms kollega Carl Johansson, den obotliga optimisten i lägret som ständigt var övertygad att han skulle hem så fort islossningen kom. Flera av vetenskapsmännen och manskapet fortsatte att hålla kontakt fram till 1960-talet. Zoologen K.A. Andersson var den sista att gå bort år 1968. Wilhelm Holmberg-Jönsson var tyvärr den första att gå bort, redan 1907.

Här citeras dagboksanteckningar där Wilhelm Holmberg-Jönsson omnämns av Johansson och Schönbäck, vilka dessutom ger en inblick om hur dessa skildrar livet ombord samt på Pauletön.

Ur Carl Johanssons dagboksanteckningar:

* 1902 jan: JAG och HOLMBERG för första gången i land på isen en stund och såg ett par pingviner.

Som eldare hade de inte haft någon möjlighet att lämna fartyget sedan de avseglade från Buenos Aires 21 december 1901. Deras första möte med pingviner var uppenbarligen något anmärkningsvärt då det noterades bland dagens händelser. Det är det än idag för varje besökare som tar sig till Antarktis.

* 1903 jan: Lördagen den 31 fick alla ombordvarande arbeta med handpumparne och vi släckte ut af underpannan och blåste ut vattnet och gick in alla 4 från maskin [JOHANSSON, HOLMBERG & A. & G. KARLSEN] och gjorde pannan ren.

Redan i början av januari 1903 fastnade skeppet ANTRARCTIC i isen då hon försökte att nå Snow Hill. I knappt 1 1/2 månad drev man redlost i Weddellhavet och den 31e hade man en svårare isskrivning och fick kämpa med all kraft med pumparna för att förhindra undergången. Efter detta tillbud insåg man att loppet sannolikt var över att fartyget skulle ta dem tillbaka till Sverige. Nu ville man ha maskinen i toptrim för att eventuellt kunna sätta skutan på grund i en förhoppning att reparera skador, om isen skulle öppna sig. Detta inträffade den 12e februari och då gjordes ett försök att köra skutan till ön Paulet. Detta visade sig omöjligt då en stor del av kölen var bortsliten och stora hål gjorde att den hastigt vattenfylldes, när väl isen släppte sitt grepp. Det var isen som hade förhindrat att hon sjönk tidigare.

*1903 aug: I dag fyller HOLMBERG 28 år [f. 1875-08-26] så att det blef extra kaffe i kväll.

Varje tillfälle att fira något var av stor vikt för männen för att hålla uppe modet när de satt i sin stenhydda på Paulet-ön.

* 1903 okt: Efter frukosten mojnade det något så att hvi kunde gå ut och skulle ta upp lite sten för att ha i gången och skulle dra den upp i ett sälskinn som låg ner i pinguinhögen och jag och HOLMBERG skulle gå efter och jag sparka till en ett grann och fick se ett ägg och det hvar signal till allmän äggplockning och fick plockat innemot 1000 ägg sluta hvi för i dag, sedan åt hvi kokta ägg, och stekte och så ägg i thé och soppa och drack råa ägg så att vi nått och jämnt kunde ligga.

Efter att man vistats på Paulet-ön över vintern med mycket små matransoner blev drömmen om 'matfrossa' plötsligt besannad. Att man var sugen på mat vittnar talrika anteckningar om att vad man skulle äta väl i Sydamerika. I dagböcker skildras även om hur man drömmer om mat.

* 1903 nov: Dagen efter [November 12 1903] hvi hade kommit ombord [URUGUAY] kom KAPTEN [IRIZAR] och frågte mig och HOLMBERG om hvi ville ge dem en hand i maskin för det hvar ett par man som hade fördervat sig och så tog vi vid torn, Jag mellan 6 å 12 på f.m., och HOLMBERG mellan 12 å 6 e.m. och så hade båten folk förut på natten.

Detta utspelade sig ombord på det argentinska fartyget URUGUAY som räddat dem och var på väg till Sydamerika. Man hamnade i en extremt omfattande och hård storm och hade stora svårigheter innan man lämnat Antarktisk farvatten. Den argentinska besättningen hade inte erfarenheter av att segla under liknande extrema förhållanden och manskapet från ANTARCTIC fick på flera sätt hjälpa till med att få fartyget att rida ut stormen. Fartyget URUGUAY finns kvar och ligger som museum i Buenos Aires gamla hamnkanaler.

* Samt en toddy i första Svenskhamn. Karl Johansson x Holmberg och Kocken [Andersson]

Längst bak i Johanssons första dagbok redovisas vinster och vad dessa omfattade vid kortspel som utövades ombord bland besättningen. Vira, numera nästan bortglömt var ett av spelen. Tyvärr avslutar Johansson sin dagbok då man nådde Hamburg, så om vinsten utdelades i Malmö får vi aldrig veta.

Ur Schönbäcks dagboksanteckningar

* Fredagen den 9 maj 1902 Possion bay [Possession Bay, Sydgeorgien] Späckat upp en albatross till. Kl. ½ 9 e.m. började vinden att friska hvarför vi måste lägga utaf styrbord ankare men kom därvid att hugga i botten med rodret hvarför vi måste gå på annan plats för ankar ankom dit kl. ½11 under hela tiden snöbyar och kolmörkt, KAPTEN fick K.A. och eldare [JOHANSSON & JÖNSSON-HOLMBERG] till hjälpa att hyfva ankare. KAPTEN lite rädd och ängslig.

* Torsdag 15 maj 1902 Frukost i ordning kl. ½ 7 f.m. alla i land kl. 8 f.m. för fångst och VETENSKAPS-MANNERNNA för sitt. JEAN [EGELIN] och BÅTSMAN [ANTON OLSEN ULA] samt HOLMBERG voro i land och sköto fåglar för stoppning.

* Fredag 16 maj 1902 Pannorna fylles med färskt [vatten] Steg upp kl. 6 f.m. och väckte G.A. samt LÖJT. DUSE o K.A. hvarefter blef beslutat att exkursion till motsatta strandens och för att afhämta de sälar, sjöelefanter som DUSE sköt i går, fått i dag tre stycken till. Tilltagande dödsjö på kvällen blef så hög att det bröt i sundet därför drogs alla skinnen ur båtarna igen och båtarna drogs äfven på land alla måste gå landvägen, ombord igen alla våta om fötterna. JAG fiskat i dag och fått 18 större fiskar, 5 för konservering de andra till kvällen mycket med sjöleoparder om skutan. HASLUM, SMEDEN [BJÖRNERUD], JANSSON [TIMMERMAN], HOLMEN [HOLMBERG] och jag pumpa läns.

Expeditionen befinner sig i Grytviken, Sydgeorgien och besättningen slaktar elefantsälar i mängd för att dryga ut inkomsten. 'Sjöleoparder' avser en säl. Den timmerman som här omnämns vara bara ombord på färden till Sydgeorgien april-juli 1902, och liksom den tidigare rymde då fartyget nådde Port Stanely, Falklandsöarna

* Lördag 17 maj 1902 Pingstafton Mulet väder med regn började att fylla vatten på tankarna till kl 4 då alla blefvo fria i anledning af 17:onde Maj äfvenså en punsh öfver lag jag satt och räknade med JOHNSON och HOLMBERG tills kl. 1 f.m. äfven så drack ett glas punsh. DUSE och KAPTEN i gruff, det första ombord. Fiskat en 24 st fiskar under eftermiddagen, lagom till frukost i morgonen del maskar och svampar på fisken. Tog vara på en ny sorts fisk som jag fick liknande en gädda.

Efter som en del av besättningen ombord på ANTARCTIC var från Norge firade man givetvis norska helgdagar. Då var 17e maj en stor dag ombord. Även då man satt i stenhuddan på Paulet-ön firades den norska nationaldagen. Andra dagar som firades var givetvis Oscars-dagen, den 21 januari men detta inträffade ombord både 1902 och 1903. Uppenbarligen var det svårt med att bevara färsk mat, då fisken fått svamp (mögel?). Förvaring av färsk mat var fortfarande en stor utmaning då detta var före kylskåpets tidevarv.

* Söndag 15 februari 1903 HOLMBERG slagit sönder sig i ögat. En flaskpost på kvällen.

Besättningen satt på ett isflak och kämpade med att nå Pauletön. Tyvärr framgår inga detaljer kring hur 'Holmen' skadat sitt öga eller hur skadan läkte. I ett desperat försök att även om man inte överlevde, kastade man i en flaskost där förlisningen redovisades. Den har hittills aldrig återfunnits.

* Fredag 17 april 1903 Fredag. Steg upp kl. ½ 9 f.m. och begynte koka kaffe och fisk. Vädret strålande vackert, temp var +½ kl. 9 f.m. och +1 kl. 2 e.m. Fisket blef 54 st fisk, en säl fick vi se men han låg för långt åt Dundee [ön] så vi arbeta flera timmar men kom ingen väg för ström. Tvättade kläder för mig och KAPTEN. Gick till kojs kl. 7 e.m. Skjutit 8 st shagg [=SKARV]. SKOTTSBERG läst. KAPTEN bjöd på tobak. Grönkål och 12 st. pingvin. HOLMBERG sjuk.

Flera av de som hamnade på Paulet-ön hade stora problem med magkrämpor de första två månaderna. Sannolikt var detta förknippat med kosten eller snarare vattnet. Några, bl.a. 'Holmen' var bland de värst drabbade och var sjuklig under flera månader.

* Lördag 18 april 1903 Lördag. Steg upp kl. ½ 9 f.m. och begynte koka kaffe och fisk. Winden hård N.W så isen packades tätt in till land och småningom dref ut. Inget fiske i dag för vinden. Såg en säl på ett isflak men sjögången blef för stark så han gick i vattnet. Försökte skjuta honom där men omöjligt. Hade ett hårdt arbete med pråmen längs kusten. Stekt fisk och fisksoppa till kvällen. Sista fisken i förrådet. HOLMBERG dålig.

* Fredag 24 april 1903 Fredag. Temp -21,2, -20, -20,4. Winden S.W. Steg upp kl. ½ 10 f.m. och kokade teet därefter värmt min blodpudding hvilken smakade bra till teet. HOLMBERG arg för han trampade ässan för KOCKEN [A. ANDERSSON] låg i dag. I min sofsäck har bildats is invändigt men jag har inte frusit. Barometern 772 mm. 7 st pinguiner och använt soppa.

Detta ger en inblick om hur förhållandena var för männen på Paulet-ön med bl.a. is i sovsäcken, vilket ofta förekom. Det värsta dagarna inträffade då temperaturen översteg smältpunkten och väggar och golv fylldes med smältvatten.

Uppenbarligen var enligt nedanstående anteckning 'Holmens' förargande av att han blev tvingad att hjälpa till vid matlagningen trots att han inte var frisk. Förutom kocken och stewarden som alltid svarade för matlagningen var en av de övriga av manskapet tvingade att hjälpa till med att trampa in syre i ässjan som man lyckats släpa med från fartyget. Sannolikt räddade ässjan männen genom att de kunde tillreda varm mat, även när vinterstormarna var som värst.

* Torsdag 30 april 1903 Steg upp kl. 9 och kokade fisk och kaffe därefter spelade jag ecarté med REINHOLTZ och vann 1.50. Fick tobak af honom, mycket hygglig. KAPTEN, K.A. SKOTTSBERG spelat vira. Kokat bönor till middag utmärkt godt. HOLMBERG och WENNERSGAARD något bättre. Vinden S.W. och temp var 18,7, -17,6, -18,9. Tjocka och kall vind. SKOTTSBERG föreläst. Inget vatten i dammen.

Dammen som omnämns var deras färskvattenkälla då man inte hade tillräckligt med bränsle, sälspäck, för att smälta snö/is. På ön häckar c:a 80 000 par pingviner och författaren har sett dammen på sommaren. Vattnet är en brun-grön soppa med alger och guano från pingviner, och knappast tilltalande. Sannolikt var det detta vatten som gav männen svåra magåtkommer de första två månaderna.

* Lördag 2 maj 1903 Lördag. Steg upp kl. ½ 9 f.m. och begynte koka kaffe och fisk därefter lade jag om K.A. FRANKS och SKOTTSBERG händer. Skrapat rim[frost] och därefter stekt biffstek och kokt sötsoppa. Fiskat öfver 200 st. fisk, mycket kallt på isen. Obehagligt att stå och steka i kabyssen. Gick till kojs kl. 8 e.m. Vinden S.W.

Temp var -19 oC $-21,8$ lite snöyra på kvällen. Gjort rent WC. HOLMBERG och WENNERSGAARD något bättre. SKOTTSBERG föreläst.

Franks var en av två brittiska besättningsmän som man rekryterat i Port Stanely i augusti 1902. Två av de svenska besättningsmännen som varit med sedan man lämnade Göteborg fick 'sparken' när ANTARCTIC återkom från sin expedition till Sydgeorgien p.g.a. deras vägran att lyda order och behövdes ersättas. Franks och Skottsbergs händer hade fått förfrysningsskador då det stått ute på havsisen och fiskat. Detta drabbade ett flertal av männen på Paulet-ön. Det är inte den enbart låga temperaturen utan kombinationen av kylan och vind som stundtals gör en vistelse i Antarktis till en dödlig fara. Det finns ingen notering om att Wilhelm drabbades av förfrysning eller i vilken omfattning han bidrog till fisket.

* Måndag 4 maj 1903 Måndag. Temp $-15,8 - 20,8 - 22$ oC. Winden S.W. med byigt väder, mycket kallt på isen. Fångsten blef 137 st. JAG och DUUS fick 33 st. stor fisk. Kaffe och blodpudding till frukost. Pinguinsoppa till kvällen och använt 12 st. Stod på isen bara en timme och fiskade. HOLMBERG något bättre. KANDIDATEN [KA Andersson] och Jag i disput om lifstids straffarbete är 10 år.

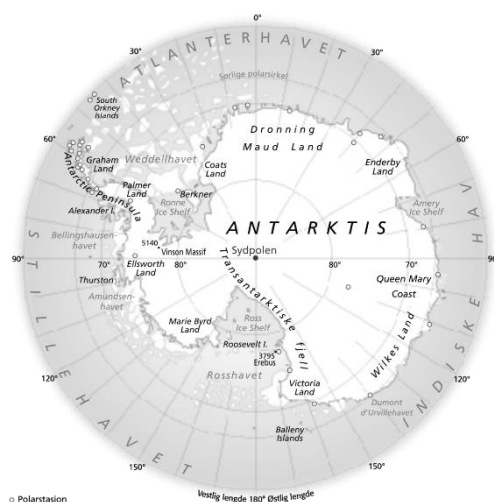
* Måndag 25 maj 1903 Måndag temp $-23^{\circ}, -22^{\circ}, -24$. Vinden S.W. Alla har varit i säckarna förutan JAG, HOLMBERG och KOCKEN [ANDERSSON].

Uppenbarligen en av många dagar då ännu en svår snöstorm yrde utanför och endast matlagningsgruppen lämnade sina sovsäckar.

* Lördag 13 juni 1903 Lördag temp $22^{\circ} - 24^{\circ}, -29^{\circ}$. Jag steg upp kl. $\frac{1}{2}$ 10 f.m. och gjorde i ordning för frukost därefter begynte vi att steka kött och koka fisksoppa. Stekte i smör i dag hvilket smakade bra gick till kojs kl 8 e.m. Vi läste ur Häxan. Fisket blef omkring 60 st fiskar. I går tappade jag pilken. HOLMBERG dålig.

Avseende Schönback's dagböcker återstår det åtskilliga sidor att arbete sig igenom och sannolikt finns fler omnämmanden avseende Holmen. Dagböckerna är förutom svårläst text delvis även fuktskadade efter vistelsen på Paulet - ön.

Sista delen av Skåning i Antarktis av Magnus Forsberg kommer i nästa nummer.

Årsmöte 2018

*Efter vårt årsmöte fick vi avnjuta hemlagad Skånsk kalops med rödbetor och prinsesstårta.
För kvällens underhållning stod allas våra Prime Time med deras sköna primadonnor.
Stort tack killar för en fantastisk show.*

YFAB

FÖNSTERHANTVERK

25 år
i branschen!

SNICKERI **LINOLJEMÅLNING**
GLASMÄSTERI **SMÅBYGGNATIONER**

Mats 0709-70 66 07
mats@ystadfönsterhantverk.se

Skall ni renovera varför inte prova ett företag i bygden !

Ystad Fönsterhantverk

Fönsterrenovering, måleri, fönster- och dörrsnickeri.

Alla slags uppdrag är välkomna!

www.ystadfönsterhantverk.se